

In tako vsled odloka sl. ministerstva kmetijstva od 13. aprila t. l. neha v prihodnje celoletna šola živino-zdravska, — ostane pa šola podkovska polletna, brez katere po postavi od leta 1874. ne more kovač pravice podkovskega mojsterstva zadobiti.

To se je podpisnemu odboru potrebno zdelo, očitno naznaniti zato, ker se za prihodnjo šolsko leto že več mladenčev oglašja za vstop v šolo, katera se za podkovstvo prične po vseh Svetih, kar bode pozneje še bolj natanko objavljeno.

Od centralnega odbora c. kr. kmetijske šole v Ljubljani 15. septembra 1881.

Prilika je tu, oklenimo se je in bodimo praktični!

Spisal M. Rant.

(Dalje.)

Društveni udje nastajali naj bi po tem-le redu:

a) Vsaka občina naj bi po svojem županstvu kot ud za-se posebej k „sadjerejskemu društvu“ pristopila;

b) ravno tako bi moral vsak krajni šolski svet v celem okraju biti društveni ud;

c) poleg občin in krajnih šolskih svetov bi se pri društvu kot ud ne smela nobena šola v celem okraju pogrešati.

Na ta način bi se v kratkem lahko pri vseh ljudskih šolah v celem okraju šolske drevesnice v dobri in pravilni stan za domači poduk v sadjereji — spravile in racionalno vredile. Dalje pridejo na vrsto

d) vsi bolj zavedni in imoviti posestniki zemljišč celega okraja kot društveni udje. Ta zgled bi gotovo v kratkem tudi drugi bolj malomarni in zaspani posnemati začeli, ker beseda gine — zgled pa rine.

e) Naša prečastita duhovščina, skrbeča ne le za duševni blagor, nego tudi za drugo vsestransko oliko prebivalstva nad vse zavzeta, k sadjerejskemu društvu kot ud gotovo v polnem številu pristopi.

f) Kaj pa mi, gospodje sokolegi in gospice sokoleginje učiteljskega stanu, ali hočemo mi zadnji biti? Gotovo ne! Tudi mi pristopimo k sadjerejskemu društvu kot udje v polnem številu. Eden ali drug, posebno pa gospodičine učiteljice, mi bode oporekal: Kam hočem z drevesci, katera bi iz društvenega vrta prejemal (prejemala), ker nimam niti pedi lastne zemlje! Nič se ne bojte; občinska tla, prostori ob občinskih potih, ob okrajnih in državnih cestah so še prav obširni, kamor more se — ne le na tisoče, nego na milijone sadnih drevesc posaditi. In tukaj, ko bomo imeli šolske drevesnice enkrat vse dobro urejene, je naše zemljišče za nadaljevanje sadjereje ter spremembo pustih prostorov v sadunosne vrte, kateri ne bodo le premožnim ljudem nego tudi domačim in tujim revežem, a ob enem popotnikom — v korist, a ustanoviteljem pa v čast in ponos. Tako bi pripomogli, da se začne počasi tudi pri nas spodbudni zgled naših vrlih bratov Čehov in drugih naprednih narodov ožje naše domovine posnemati, kjer vsakovrstna pota in ceste med drevoredi sadnega drevja vodijo. Kako prijetno je po takih krajih v hudi vročini popotovati in v prijetni senci sadnega drevja! Koliko manj tam tudi vprežena živina na potih trpi — varna pred vročino!

g) Med ostalimi prebivalci naj bi tudi prav pridno vsi kot udje k sadjerejskemu društvu pristopali. Ni ravno potrebno, da moraš sam celi goldinar vplačati, ako ti to socialne razmere ne dopuščajo. Ako vtrpiš le 50 kr., pridobi si še enega tovariša za drugih pet-

deset krajcarjev in letnino za enega skupnega društvenika imata na razpolaganje. Ravno tako naj bi se družili po štirje vsak z doneskom po 25 kr.; še bolj nezmožni po pet skupaj z letnimi doneski vsak po 20 kr.; revnejši po deset skupaj, vsak z letnim doneskom po 25 kr.; še bolj nezmožni po 50 skupaj z letnimi doneskom vsak po 2 kr., in slednjič po sto skupaj pa za enega uda, vsak z letnim doneskom od 1 krajcarja.

Na ta način bi postali lahko vsi prebivalci celega postojnskega okraja udje sadjerejskemu društvu brez razločka spôla, starosti in premoženja in to brez vse težave in občutnega plačevanja, a bi se tudi pri malih doneskih uže lepa svota novcev leto za letom v razširjanje sadjereje v tem okraju skupaj zloževala, katera bi našo Pivko in celi drugi okraj uže v nekoliko letih v pravi sadunosni vrt spremenila. Ali bi ne bilo to za nas vse skupaj, ki ravno v dnevih denarne mizerije živimo, v posledici najboljši zgodovinski spomin, da smo bili za blagor naših naslednikov pravi naprednjaki?

(Konec prihodnjič.)

Bivša Šneperska gozdarska šola in gozdarstvo na Slovenskem.

Leta 1869. odprla se je s pomočjo narodnega deželnega zbora kranjskega nižja gozdarska šola v Šnepersku, na grajščini kneza Schönburg-Waldenburga. Blagi knez, vnet za povzdigo gozdarstva in kmetijstva po slovenskih deželah, je prostor za šolo in stanovanje učencem brezplačno prepustil, zraven pa tudi svojim gozdarjem ukazal, naj bodo učitelji tej šoli. In res je postal prvi učitelj in vodja šole viši gozdar gosp. Bodenstein in drugi učitelj gozdarski asistent gosp. Furlan. Prvi dve leti je to šolo obiskovalo 9 učencev in drugi dve leti pod vodstvom gosp. gozdarja Lasky-a in kasneje pl. Obereignerja, če se ne motim, zopet 9 učencev. Študije dokončalo je toraj 18 učencev. Pod vodstvom gosp. Bodenstein-a, kateri je bil temeljito učen, so učenci dobro napredovali, in to posebno radi tega, ker je znal še tako suh predmet zanimivo razlagati in ker je ljubil učence in stvar, kateri je posvetil svoje moči. — Kdor je oni čas naše „Novice“ pazljivo čital, našel je mnogo dobrih člankov o gozdarstvu v njih. In komur je znano razvijanje društvenega življenja po ložki dolini, mora priznati, da so učenci te šole z ubranim petjem itd. mnogo k temu pripomogli.

Pred nekaj leti me je vprašal nek deželni poslanec, kaj je prav za prav vzrok prestanka šneperske gozdarske šole, in jaz sem te vzroke naštel: „Šola je bila nižja, toraj je njen namen le nižje gozdarsko osebje izrežati. Učenci pa, ki to šolo obiskujejo, menijo, da bodo koj, ko izstopijo, više gozdarske službe posedli. Učenci, stopivši iz šole, pogledajo po svetu in spoznajo, da so se motili. Morali so študije nadaljevati ali pa nižje gozdarske službe sprejeti. — Drugi vzrok je pa ta, da so bili učitelji ob enem tudi oskrbniki grajščine. Skrbeli so zato v prvi vrsti za grajščino in še lev drugi vrsti za šolo.“*)

*) Po poročilu deželnega odbora v stenograf. zapisniku zborovem leta 1875. je bila gozdarska šola šneperska opuščena iz mnogih vzrokov, katerih glavna vzroka bila sta dva: eden je ta, da knezovi gozdarji so dobili več posla za oskrbovanje grajščinsko in so se s tem odtegnili šoli gozdarski, — drugi pa je bil ta, da je deželni odbor za gotovo pričakoval ustanovitev nižje kmetijske šole na Dolenjskem, v kateri bi se bila učila tudi gozdoreja. Al to upanje splavalo je po vodi.

Vred.

Na razvalinah nekdanje šneperske šole nastane zdaj vprašanje: je li bila šneperska gozdarska šola na kak dobiček za gozdarstvo na Slovenskem?

Kolikor mi je znano, je 13 učencev te šole ali pri grajščinah ali pa v cesarskih gozdarskih službah. Dva sta umrla, eden se je izneveril gozdarstvu, eden je doma na svojem posestvu in o enem ni znano, kje da je. Nekateri učenci, izstopivši iz šneperske šole, so svoje študije nadaljevali. Tako je Julij Kosmač izvrstno dokončal Križevačko gozdarsko šolo, pa kmalu potem umrl. Bil bi veliko koristil svoji domovini. Blag mu spomin! Drugih 13 opravlja javne službe, kakor povedano.

Imel sem priložnost govoriti z večimi nemškimi gozdarji, kateri pri nas služijo, in vsi so mi zaterjevali, da so šneperski učenci v svojih službah dobri gozdarji, zanesljivi v službi in ponosni na svoj stan. Pri ljudstvu si znajo zaupanje s tem pridobiti, da strogo pa pravično svoje dolžnosti spolnujejo.

Jasno je toraj, da je bila šneperska gozdarska šola potrebna in za gozdarstvo na Slovenskem obče koristna. Ustanovitelji te šole smejo ponosni biti, kajti, čeravno šola ni bila brez pomanjkljivosti, vendar se je v nji precejšnje število spretnih gozdarjev zredilo, kateri koristijo gozdarstvu na Slovenskem!

Potrebo, da se morajo gozdarji za gozdno varstvo in tehnično pripomoč v gozdarski šoli učiti, spoznajo vsi pošteni gozdarji na Slovenskem, samo v tem niso edini, kako bi se gozdarstvo kakor predmet nekaj ur na teden razlagalo, ali pa da bi gozdarski nauk se izključljivo učil le v gozdarskih učilnicah.

Temu, menim, da ne bode nobeden ugovarjal, da je posebno Kranjska največ z gozdom zraščena in ljudje mnogo mnogo dohodkov iz gozdov dobivajo. Naši časopisi so uže mnogokrat poročali, kako so se jeli gozdi neusmiljeno sekati. Pri tem kažejo posebno na Notranjsko in Gorenjsko, rekši: če se bodo gozdi tako pokončevali, zapustiti bodo morali Notranjci in Gorenjci svoje kraje in se preseliti drugam. Kdor vé, koliko novih žag posebno na Gorenjskem deluje in komur je znano, koliko lesa se po železnici v Trst izpelje, da se ga na Notranjskem vsako leto več poseka, kakor ga priraste, bode rad gori omenjenim novinam pritrtil.

Da je v Istriji, Dalmaciji in Notranjski kras, to je menda tudi vsakemu znano.

V naših gozdih se bode moralo pravilno gospodariti in kras pogozditi. Zato pa nimamo dosti niti višega niti nižega gozdarskega objekta. In ko smo brali poročila naših srednjih šol, smo žalostno opazili, da si ni zopet noben učenec gozdarstva za svoj poklic izvolil. Ni se treba čuditi, če nam bodo še v prihodnje tujci gospodarili, kletli nas in naš jezik, kajti gozdarji so večinoma zagrizeni nemčurji.

Prejšnji narodni deželni zbor je vkljub temu, da so mu vse vlade nasprotovale, vendar nekoliko za gozdarstvo skrbel in s tem pokazal, da zna gospodarsko vprašanje pri nas ceniti. Znano je, koliko se je napenjal za ustanovitev nižje kmetijske šole, a posrečilo se mu ni, vstvariti jo!

Na pogozdenji Krasa in ohranitvi gozdov, kateri se še zdaj pri nas nahajajo, mora visoki vladi ležeče biti vsaj toliko, da šola za gozdarstvo ustanoviti pripomore.

Naj naši deželni in državni poslanci blagovolijo vprašanje o ustanovitvi gozdarske šole temeljito študirati in na to delati, da se bode vsaj nekaj doseglo. Oni lahko kažejo na Česko, Moravsko, doljno Avstrijo, kjer imajo lepo število gozdarskih ali kmetijskih šol. Le pri nas, kjer je gozdarstvo na najnižji stopinji in bi bila

enaka šola krvavo potrebna, nimamo vkljub tolikoletnemu napenjanju nobene!

Gospodarske izkušnje.

Kaj je treba o petroleji našim vrtnarjem vedeti?

Ni skoro nobene reči na svetu, o kateri bi vrtnarji tako različno mislili, kakor o tistem olji, ki se k a m e n o olje ali petrolej (petroleum) imenuje. Eni mislijo, da ga ni sredstva, ki bi vse mrčese, na drevji in družih rastlinah, naj so gosenice, uši, bolhe itd., tako gotovo pomoril kakor petrolej, in da si zato boljega sredstva vrtnarji želeti ne morejo, kakor je petrolej, — drugi nasproti trdijo, da to ni res, marveč da je petrolej drevju in vsem rastlinam silno škodljiv, češ, da vsaka kapljica, ki pride na vejo ali na deblo kakega drevesa, deluje posrkana skozi skorjo drevesno tako kakor strup, da mu odpade perje, cvetje in sad; najbolj škoduje — pravijo — petrolej jabolkom in češpljam, manj pa hruškam in češnjam.

Kaj je pravo? Tako silno nevaren sicer ni petrolej, kakor se ga nekateri bojé, brez nevarnosti pa čisti petrolej, z vodo po drevji in drugem rastlinstvu poškopljeno, pa tudi ni.

Amerikanski učenjak, prof. Riley, je, kakor časnik „Wien. landw. Zeitg.“ poroča, o moči petrolejevi tako gotove izkušnje delal, da se vrtnarji morejo popolno zanesti na njegovo priporočilo. On trdi, da ga ni boljega sredstva za pokončevanje vsakovrstnega mrčesa in njegove zalege kakor je petrolej, al ne sme se nikamor sam (čist) petrolej škropiti, ampak le zelo stanjšano. Ker pa se, kakor je sploh znano, petrolej, kakor nobeno olje, v vodi raztopiti ne dá, zato je treba ga najprej z mlekom pomešati; z mlekom pomešani petrolej postane izmolza ali emulzija, ki se potem rada v vodi razstopi. Tak mlečni petrolej se s prilito vodo stanjšano brez vse nevarnosti sme po drevji in družih rastlinah škropiti, mrčes gotovo pogine, drevesa in druge rastline pa nikakoršne škode ne trpijo.

Naj si to naši vrtnarji dobro zapomnijo!

Gospodarske novice.

Vino- in sadjerejske šole v Klosterneburgu

zimski tečaj prične se s 1. oktobrom t. l. Šola, ki obseza vinorejo, kletarstvo, kmetijstvo, sadjerejo, vrtnarstvo, kemijo, naravoslovje, nauk o kmetijskem orodju, poljemerstvo in knjigovodstvo, traja dve leti. Kdor hoče vstopiti v to šolo, mora se izpričati, da je 4 gimnazijske ali realne razrede dobro dovršil. Oni dijaki, ki vstopijo po dovršeni šesti šoli, imajo pravico do enoletnega vojaškega prostovoljstva; drugi pa se v posebnem tečaju pripravljajo za to. Kdor to šolo dobro dovrši, je pripraven biti: oskrbnik kacemu vinogradu, kletar, nadvrtnar, popotni učitelj v gori navedenih predmetih in učitelj na kmetijskih in sadjerejskih šolah.

(Naznanjeno po naročilu sl. c. kr. deželne vlade kranjske.)

Zaradi filoksere

je v Brežice na Štajarsko slav. ministerstvo kmetijstva poslalo pl. Pretis-a, da ogleda po tej škodljivki ugo-nobljene vinograde in poizvé, kaj se je do sedaj zgodilo v vničenju tega mrčesa.